

„EDINOST“
 izhaja po trikrat na teden v šestih izdankih ob **torških, četrtnih in sobotah**. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — **Obojno izdanje stane:**
 za jeden mesec . . . f. — 90, izven Avstrije f. 1.40
 za tri mesece . . . 2.60
 za pol leta . . . 5.—
 za vsa leta . . . 10.—
 Na naročbe brez priložene naročnine se ne jemlje ozir.
 Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v **Trstu** po 2 vč., v **Gorici** po 3 vč. Sobotno večerno izdanje v **Trstu** 3 vč., v **Gorici** 4 vč.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se računajo po tarifu v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega nasvadih vrstic. Poslana osmrtnice in javnozhalne, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejima. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema **upravnništvo** julica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Odprta reklamacija so prosto poštno.

„V edinosti je moč!“

Izredna skupščina

odvetniške zbornice tržaške z dne 17. tega meseca.

V sobotnem večernem izdanju našega lista načrtali smo našim častitim čitateljem v kratkih besedah tek izredne skupščine odvetniške zbornice tržaške, vršivše se istega dne, obljubivši sajeden, da prinesemo natančneje poročilo danes. Tako natančneje izvorno poročilo je timbolj potrebno, ker si iz popisa tukajšnjih listov ni mogoče napraviti pravega pojma o vršitvi se debat. Prihod naših odvetnikov vidi se, da ni zmešal le glave italijanskih kolegov, ki niso vedli kaj odgovarjati na tehtne argumente prvih, nego tudi italijansko časopisje ne ve, kako in kaj pisati o navedenem shodu, ki je postal znamenit le s tem, da so se ga vdeležili nevtrajni naši odvetniki iz Istre in Trsta. Dočim „Piccolo“ prinosa (svede po svoje) le govor dr. Vitezića proti predlogu delegacije odvetniške zbornice, „Mattino“ se tega govora niti ne dotika, pač pa omeja, a sopot po svoje, govor dra. Laginja, kateremu ne more odrekati političnega takta in premišljenega duha.

A pustimo besedo razvoju razprave, a sodbo našim častitim čitateljem. Po dovršenih formalnostih prešel je g. predsednik dr. Klement Lunardelli na glavno točko dnevnega reda t. j. predlog delegacije o korakih, katere naj stori odvetniška zbornica glede sodne uprave v okrožju iste zbornice in glede nedostatkov, katere se opaša pri istej.

Predsednik omenja najprej, da je dober znak, da se vrši današnji shod v dvorani, ki ima italijansk značaj in ki je namenjena gojenju italijanske narodnosti in italijanskega jezika (dvorana Minerva). Vzrok sklicanju današnjega shoda je okolnost, da se je začelo v sadnjem času od strani sodnih oblasti iti na roko uradovanju v slovenskem jeziku, na škodo italijanskemu jeziku in pravosodju samemu. Proti takim poskusom da ni mogla ostati delegacija indiferentna, ter da je morala proti istim vstati s današnjo manifestacijo. V dokaz, da obstoje poskusi premeniti italijanski značaj sodstva v okrožju tržaškega deželnega sodišča, navaja slučaj, da se je pri letem sodišču 14. septembra t. l. izrekla prvič kazenska razsodba v slovenskem jeziku, akoravno je bila obtožba državnega pravdnikstva podana v italijanskem jeziku, akoravno je branitelj posluševal se istega jezika in akoravno so obtožene in priče poznale italijanski jezik. Ta postopek da ima značaj samovoljnosti in to temveč, ker vsi sodniki niso poznali slovenskega jezika in ker se nahajamo v mestu eminentno italijanskem. Takim postopanjem da postaja pravosodje toriče za politične boje ter da je radi tega delegacija morala v obrambo italijanske narodnosti in v interesu pravosodstva samega stopiti pred današnji zbor s predlogom, katerega bo de ital poročevalec dr. Daurant. On (predsednik) da je pa še posebe govoril s predsednikom deželnega sodišča ter da mu je isti obljubil, da odpomore takim nedostatkem.

Po teh besedah pozval je predsednik poročevalca dr. Dauvrant-a, da prečita pritožbo na ministerstvo, katero danes predlaga delegacija obnememu zboru.

Dr. Daurant prečita poročilo, katero se vrti v istih splošnih izrazih, kakor nagovor predsednika in katero pravi med drugim, da uradovanje v slovenskih narečjih ni utemeljeno v potrebi ljudstva, da je bil italijanski jezik vedno sodni jezik, da slovensko uradovanje zahtevajo le tuji (stranieri). Omenja, da Italijani imajo varok pritoževati se radi uvedenja dvojezičnih desk, radi uknjižb v slovenskih jezikih, radi uročevanja vabil in odlokov v slovenskih jezikih pričam in izvedencem, bivajočim v Trstu, radi zapisovanj

sodnih zapisnikov v slovenskih narečjih v pravadah, vršedih se v italijanskem jeziku ali pa se strankami, ki dobro poznavao italijanski jezik, radi izdavanja slovenskih odlokov v zapuščinskih razpravah, vršedih se v italijanskem jeziku, radi razsodb, izrečenih v slovenskem narečju rešujočih kazenske razprave proti obtožencem, ki so poznali italijanski jezik in akoravno branitelj ni razumel slovenskega narečja in sploh, da imajo Italijani varok pritoževati se radi drugih podobnih dejanj.

Vse to da se vrši brez potrebe, ker se predlaga le malo spisov v slovenskem narečju in še ti večinoma od oseb in korporacij izven provincije, kakor od banke Slavije, od nek v slovenske banke v Pulji, ustanovljene od tujcev itd. (dr. Laginja vsklika: Jaz sem Istran, ne tujec! Italijanska večina ugovarja) Slednjič obžaluje poročilo, da morajo sodne oblasti valed navedenega pri imenovanju sodnikov gledati v prvi vrsti na jezikovno izobražbo istih ter da niti strankam slovenskim ne ugajajo vedno slovenske rešitve, ker jih ne razumejo radi mnogobrojnosti narečij in radi razlike mej pisanim in govornim jezikom. Predlaga torej to-le resolucijo:

„Odvetniška zbornica za Trst in za Istrijo, zbrana v izrednem shodu, smatra ponavljanje dejanj in manifestacij sodnih oblasti, ki niso utemeljene v potrebah dežele in ki so nasprotno narodnemu značaju iste, kakor postopanje, ki škoduje in bi moglo v bodočnosti še bolj resno škodovati pravični sodni upravi; proti takemu postopanju prosvetuje slovesno ter nalaga delegaciji, da predloži primerno motivirano spomenico visokemu pravosodnemu ministerstvu, da isto ukrene potrebno.“

Ko se poleže burno ploskanje italijanske vočine, zahteva ter dobi besedo odvetnik dr. Vitezić, ki spregovori blizo tako-le:

Parlamentarni običaj zahteva, da se važni predlogi, prej ko se ima o njih obravnavati, razdele mej člane zbornice. Današnje poročilo je jako obširno in sodruže dosti važnih fakt, ki nam niso natančno znana. Znabiti je slavno predsedstvo poskrbelo da so dobili italijanski kolegi poročilo v roko pred današnjo razpravo, mi, slovenski odvetniki saj nismo poznali do danes vsebine sedaj predčitane poročila, ki močno žali čutstva nas Slovanov. (Pri teh besedah nastane nemir, peikanje in mrmranje med italijanskimi odvetniki in koncipijenti, kateri poslednji so predstavljali ta dan galerijo, kar je dr. Viteziću dalo povod, da se je obrnil proti istim ter sgrmel zvišenim glasom: Da, mi smo Slovani ter ostanemo Slovani vkljub vašemu oprekanju, dočim je dr. D. Trinajstić reagiral s besedami: Saj nismo na trgu?) Predsednik prosi miru, a govornik stavi predlog, da se z ozirom na navedeno današnji shod preloži za nekoliko dni, eventualno do pondeljka, ter da se poročilo pomnoženo razdeli mej člane zbornice, da je do takrat lahko prouče.

Proti temu predlogu oglasi se dr. Consolo, kateri pravi, da se Italijani, ki imajo v tej zbornici veliko večino, sicer nebejo opirati na svoje številco, ali da vender se mu ne zdi dr. Vitezićev predlog ne potreben ne umesten. Potreben ne, ker so dejstva, navedena v poročilu notorična, a umesten ne, ker bi se s preloženjem razprave lahko izzvale agitacije (dr. Vitezić: Vedno le sumničonja!) ter bi kolegom, prišedšim iz Istre, naprtili zopet breme dolge poti. Preide se na glasovanje ter se dr. Vitezićev predlog odkloni z 71 glasovi proti 7 glasovi slovenske manjšine, kateri glasovi se zabeležijo v zapisnik.

K meritorični razpravi oglasi se za besedo zopet dr. Vitezić, ki govori blizo tako-le:

Ako je kateri zakon avstrijski jasen, tako je gotovo najbolj jasen član XIX. osnovnih državnih zakonov z dne 21. decembra 1867 šte. 142, kateri zajame vsem avstrijskim narodom popolno ravnopravnost v šoli, uradu in v javnem življenju.

Po tem članu imamo mi Slovani pravico zahtevati, kakor vi, ravnopravnost pri vseh uradih, bodisi državnih, k katerim spadajo tudi sodišča, bodisi avtonomnih in sploh povsod (Klici med italijanskimi odvetniki: Ne, ne povsod! — Dr. Vitezić: da, da, povsod!)

Pravica posluževati se pri c. kr. uradih deželnih jezikov, pripoznana v splošni določbi omenjenega člana XIX, utemeljena je še posebe za sodišča v določbah §. 13. obnena sodnega reda in v §. 14. istrskega sodnega reda, modificiranega zakonom z dne 25. maja 1883. št. 76, po katerih imajo stranke in odvetniki pravico posluževati se deželnih jezikov v pravnih govorih. Hrvatski in slovenski jezik sta pa nedvojbeno deželna jezika o okrožju deželnega sodišča tržaškega in okrožnega sodišča rovinjskega (Nemir in hrup mej italijanskimi odvetniki in vmes klici: ne, slovenski jeziki niso deželni jeziki. Dr. Vitezić povadignemim glasom: Gospoda, lahko kričite, kolikor hočete, a s tem me ne ustrašite! Nadaljuje:) Da slovenski jeziki so tu deželni jeziki in to tem voč, ker je večina v Istri in Trstu slovenska! (Vskliki: Ne, to ni res!) Dr. Vitezić nadaljuje: Da, večina je slovenska in to nam dokazuje statistika in sicer ona statistika, katero ste napravili vi in vlada. (Ponovljen hrup, predsednik zvoni in prosi miru.) Dr. Vitezić nadaljuje: Da je jezik slovenski v Istri deželni jezik, razsodilo je v sadnjem času dvakrat državno sodišče. Prvič s razsodbo z dne 18. januarja 1888. na pritožbo občine vrbiške proti zavrnitvi hrvatske vloge od strani deželnega odbora istrskega.

Takrat razsodilo je državno sodišče, da je deželni odbor istrski kršil državni osnovni zakon, ne hoteč vsprejeti hrvatsko spisane vloge. A drugič pritožila se je ista občina proti istemu deželnemu odboru, ker je valed naloga državnega sodišča sprejeto hrvatsko ulogo rešil v italijanskem jeziku, na kar je isto sodišče odlokom 3/7 1888 z nova razsodilo, da je deželni odbor istrski kršil zakon, ker ni rešil hrvatske vloge v hrvatskem deželnem jeziku. (Vskliki med Italijani: Kaki viri! Takrat je še bila čra Taafu!) Dr. Vitezić: Da, gospoda moja, tako je razsodilo dvakrat državno sodišče, ki je najviše sodišče v Avstriji in katerega razsodbam se moramo pokoriti mi in Vi! (Predsednik pretrga govornika rekoč, da to ne spada sem; Vitezić odgovarja, da je bil primoran navesti omenjeni razsodbi, ker se hoče negirati, da sta hrvatsko-slovenski jezik deželna jezika, na kar odgovarja predsednik, da nikoli neče zanikati obstoja slovenskega elementa v naši provinciji, ampak da se hoče le zabraniti, da se gre na roko slovenskemu jeziku na škodo italijanskemu jeziku.) Vitezić nadaljuje: Pokoriti se moramo pa zakonu mi odvetniki v prvi vrsti, ker smo v svoji odvetniški prisegi obljubili neprelomno izpolnjevanje državnih osnovnih in vseh drugih zakonov. (Nemiri in hrup; vskliki: dolži nas krive prisego, to je razžaljenje, naj se pozove na red! Predsednik pozivlja na to govornika na red, ker s tem, da opozarja italijanske kolege na odvetniško prisego, da razumeti, da dvoji o njih poštenosti. Italijanska večina ploska.)

Dr. Vitezić sklepa s predlogom, da se s ozirom ne vse navedeno in izvedeno preide na dnevni red preko stavljenega resolucije.

Ko se ne oglasi noben italijanski odvetnik, izprosi si besedo Dr. Laginja, ki spregovori blizo tako-le:

Nečem danes in na tem mestu preiskovati, je-li bilo modro po benečanski dobi, da se je nas stopilo v provincije, v katerih smo danes, in ne bi li bilo bolj pametno, da bi se bile te zemlje arondirale tako, da bi bila na jedni strani popolnoma provagujoa italijanska, a na drugi strani popolnoma provagujoa slovenska narodnost, pod katero razumevamo mi vse ono, kar Vi nazivate Hrvate, Slovence, Jugoslovane, Ilirce i. t. d., ker mi se čutimo kakor jeden narod. Ali danas je tako, da živimo skupaj ter da imamo ista sodišča. Računajoče s to činjenico, voditi nas mora dvoje razmatranje in sicer vprvo: Kazenski sodni postopek je že sedaj ustmen, ali civilni postane prej ali slej ustmen. Toraj, ako Vi danes zabranite pisati na sodišča hrvatski ali slovenski, tako bodete mogli zabraniti našemu človeku tudi govoriti v svojem jeziku pred sodiščem. Ali to, gospoda, značilo bode državljansko vojsko. Ostanite Italijani, mi vam tega ne zabranjujemo, a pustite nas, da mi ostanemo Slovani. Mi ne sovražimo Vaše narodnosti in Vašega jezika in kar sem se jaz za svojo osebo naučil italijansčine, naučil sem se je ravno v hrvatskih šolah. To me navaja na drugo: Mi Slovani v teh provincijah učili smo se od Italijanov, da je treba in kako je treba ljubiti domovino in narodnost svojo ter priznavamo radi, da ste nam bili v tem učitelji.

Prvo in glavno obeležje narodnosti je pa jezik, toraj učili smo se od Vas ljubiti i rabiti svoj jezik. Na Vas je toraj, da ali zatajite Vaše učiteljstvo, ali da priznate, da je bil Vaš nauk nevreden.

Na ta govor, ki je napravil očevidno globok utis na italijanske odvetnike, kateri so mirno in pasno poslušali govornika, odrekli se je poročevalec besedi, sklicovaje se na poročilo.

V imenskem glasovanju sprejeta je bila resolucija, kakor smo že poročali, s 71 glasovi proti 7 glasovi slovenske manjšine (dr. Vitezić, dr. Laginja, dr. Stanger, dr. Gregorin, dr. Pretner, dr. M. in dr. D. Trinajstić), na kar je predsednik takoj zaključil sborovanje. Po zaključanju vršil se je smešen prizor. Dr. Gemelli vatane ter predlaga zahvalo predsedniku za vodstvo sborovanja in zajedno, da se pošlje prepis resolucije finančnemu ministru dru. Plenerju, prijatelju Italijanov s primerno zahvalo za podporo, katero so imeli Italijani od njega v zadnjem boju v Istri. Proti temu predlogu oglasi se dr. Vitezić, rekoč, da soglaša s prvim delom predloga, da se izreče namreč zahvala g. predsedniku, a da ne more nikakor pojmiti, kaj ima opraviti finančni minister v pravosodnih in jezikovnih stvarih. Zato predlaga, da se posebe glasuje o prvem in drugem delu predloga predgovornika. Italijanski odvetniki, kateri so sami uvideli neumestnost predloga, počeli so pregovarjati predlagatelja, naj umakne svoj predlog. Ko tega ni storil takoj, vstal je predsednik ter rekel, da ne ve, o čem se debatira in zakaj se gospoda sploh pripravajo, on da je zaključil sejo, pri čemer ostaja, a tedaj da odpada vsak predlog. Na to se je shod razšel med splošnim smehom. Tako je končalo to znamenito sborovanje, kakor ga nazivljejo italijanski listi v svojem smislu. A za nas bilo je isto tako znamenito, ker lahko rečemo, da je bila pri tem sborovanju moralna smaga na strani neustrašene slovenske manjšine.

Politiške vesti.

Državni zbor. (Poslanska zbornica.) Dne 17. t. m. imela je naša zbornica zopet viharno sejo. Takoj po otvoronju seje odgovarjali so gospoda ministri na razne interpelacije, potem pa so nadaljevali posvetovanje o načinu, kako bi bilo razpravljati o načrtu

civilnega pravnega reda. Dotični zakon se je vprejel skoro soglasno.

Na to so stavili poslanci Lueger in tovariši nujni predlog, da mora vlada predložiti zbornice spise, ki se nanašajo na zatvorenje nekega Schebeka in dra. Biela na Dunaju. Schebek je bil uradni sluga pri zavarovalno-tehniškem oddelku ministerstva za notranje stvari in so ga baje zalotili, ko je neki zavarovalni družbi protipostavno prijavil razne važne spise iz ministerstva. Kmalu za Schebekom so zaprli tudi upravnega svetnika zavarovalne družbe „Phönix“, dra. Biela. Ker so pa omenjena dva kar nenadoma izpustili iz zapore, izvaja govornik, da mora to vzbuditi v ljudstvu nekak čut o nejednakosti pred pravico ter misel, da se je tu morala ukloniti pravica. Govornik naglašja torej, da je nujno potrebno, da se ta sila važna zadeva pojasni vsestranski in v ta namen je stavil omenjeni predlog.

Do tu je zbornica mirno poslušala dra. Luegerja. Ko pa je utemeljeval nujnost temu predlogu, postalo je živahno, antisemitje so ploskali, nemški liberalci so ugovarjali, dva ministra sta posegla v razpravo in gosp. predsednik je trikrat pozval na red g. dra. Luegerja.

Utemeljuje nujnost svojega predloga, trdil je dr. Lueger med drugim, da pravica v Avstriji postane takoj slepa, kakor hitro so proganjene izvestne osebe. A nobena stvar ne more tako izpodkopati pravnega čuta med ljudstvom, kakor sumnja — če tudi neopravičena — da se zakoni izvršujejo enostranski in pristanski. Govornik je nevel na to par vzgledov, kako so židovsko-liberalni listi hujskali do dejanskih napadov na take politike, ki so protivniki teh listov in kako so bili jedni kaznovani radi dvoboja, drugi pa ne. Naravnost neverjetno je, kar se je dogodilo poslednji čas v zadevi zakonskih Tuschi. (Tudi mi smo poročali, kako sta zakonska Tuschi svabljala nedoraslo šolsko dečo v svoje stanovanje, kjer so se zbirali razni pohotniki in na ubogih nearečnih otrocih zadovoljevali svoji živinski strasti. Opazka ured.) Takrat je stvar provzročila veliko hrupa, kmalu je postalo mirneje, sledila je mala obsodba radi rufjanstva, in sedaj je vse tiho. (Posl. Schlesinger: Je že bil kdo poleg!) Sedaj pa imamo zopet slučaj s Šebekom. Prebivalstvo mora priti na jasno in mora vedeti, ali je res mogoče, da iz ministerijskih oddelkov popred uhajajo spisi nego bi smeli. Kje je državno nadzorstvo nad zavarovalnicami, ako ti zavodi popred dobivajo uradne spise, nego morda referent sam? Na podlagi teh pomislekov priporoča nujnost svojega predloga.

Minister za notranje stvari, markiz Bacquellhem pripoznava, da so Schebeka res dejali v zapor in ga potem izpustili. Sedaj pa je odstavljen od službe in je uvedena proti istemu stroga disc. preiskava. Proti temu pa protestuje govornik odločno, da bi se preiskovalni spisi izročili zbornici.

Minister pravosodja grof Schönborn je naglašal na to, da so sodni organi, kojim je bila poverjena preiskava, postopali jako strogo in vestno.

Na to se je oglasil zopet dr. Lueger: „Minister je trdil, da se s tem škoduje pravnemu čutu, ako se dela take zaključke, kakoršno sem napravil jaz. Jas pa sem hotel dokazati ljudstvu, da je tudi takih ljudi, ki se dotikajo tudi kodljivih stvari in govore o istih odkrito in brez ozira. Pravni čut se spodkopuje s tem, ako se jednega, ki je pozval na dvoboj, kaznuje, drugega pa ne. Pravni čut med ljudstvom se izpodkopuje, ako isto vidi, da jednega, ki je pozval na dvoboj, proganjajo, ker pripada k tej stranki, drugega pa ne, ker pripada drugi stranki.“

Sedaj pa je zaklical nemški liberalci Menger: „Saj ste vi sami že pozivljali na dvoboj!“ Ta vsklik je provzročil hudo prepirko, v katero so posegli Lueger, Gessmann, Wrabetz in predsednik zbornice. Lueger je trdil, da ni nikdar pozivljali na dvoboj, njega nasprotniki so trdili nasprotno. Dr. Lueger je nastopno apostrofiral predsednika: „Zakaj ne pokličete na red tudi poslanca Wrabta? Ako mi govorimo resnico, kličete nas na red. Vi morate biti tudi nepristranski! Zapomnite si to, gospod predsednik!“ Radi te opazke pozval je predsednik dra. Luegerja v tretjič na red. Slednjič je zbornica odklonila nujnost predloga Luegerjevega in je sklenila, da je postopati s istem po poslovnem redu.

Tudi ob tej priliki so pokazali nemški

liberalci, kako grozno črtijo dra. Luegerja, ker vedo, kako — nevaren jim je.

Pred zaključkom seje uloženih je bilo več interpelacij. Interpelovali so med drugimi: posl. Blankini o rabi hrvatskega jezika pri pomorski upravi; posl. Gregorčič in tovariši, da se izbriše iz uradnega seznama krajev avstrijsko-ilirske Primorske ime Piedimonte za slovensko vas Podgora pri Gorici; Spinčić in tovariši povpašujejo vlado, da-li je res, da je kraljevina italijanska storila kakoršnesi-bodi korake pri c. k. vladi v zadevi italijanskih uradnih napisov in — ako je to res — ali je mogla vlada dopustiti, da se tuje vlasti utikajo v čisto notranje zadeve naše monarhije; slednjič, ali je vladi znano mišljenje tako radikalnih kolikor zmernih Italijanov, kateri smatrajo Istro s Primorsko vred kot italijansko provincijo, katero treba pridobiti za Italijo? (To interpelacijo prinesemo seveda doslovno po stenografskem zapisniku. Ured.)

Veleznačilna volitev. Dne 17. t. m. se je vršila dopolnilna državnozborna volitev za kmetске občine okraja Kolinskega. Izvoljen je bil radikalec Rašin, dasi so agitovali proti njemu Staro- in Mladočehi, da še več: dobil je več glasov, nego oba protikandidata skupaj. Ta dogodek je preznačilen in nam daje prejasen odgovor na vprašanje: ali so izjemne naredbe donesele oni sad, kakoršnega si je obetala vlada od istih? Ne, nasprotno! Volitev v Kolinskem okraju kaže, da za Mladočehi ni pričakovati ni konservativcov, ni Staročehov, ampak še radikalnejši mož, nego se Mladočehi. Malo nade je sicer, ali želeli bi iskreno, da bi vlada hotela crpiti primeren nauk iz te volitve.

Volilna preosnova. Položaj je postal baje jako resen, ker koalirane stranke in vlada ne morejo priti do sporazumljenja. Listi smatrajo kot posebno resno znamenje dejstvo, da se grof Hohenwart ni udeležil po svetovanju, katero se je vršilo predvčerajnjem med vlado in zaupniki koaliranih strank, pač pa se je Hohenwart popred posvetoval z ministerskim predsednikom. Čujejo se razne kombinacije in domnevanja, gotovo pa je le to, da vlada silno pritiska na koalirane stranke in da smemo vsak trenotek pričakovati z Dunaja vlevažnih vesti.

Shoda zaupnih mož staročeske stranke, ki se je vršil minolo nedeljo pod predsedstvom dra. Riegrá, udeležilo se je kakih 200 oseb.

Petero govornikov je govorilo proti koalaciji.

Dogodki na ruskem. Sedaj je določeno, da se bode vršila poroka carjeva dne 23. novembra. Carica-udova odpotuje k svojemu sinu Juriju na jug.

Nadvojvoda Karol Ludovik je dopel dne 17. t. m. v Peterburg, kjer bode zastopal cesarja Frana Josipa pri pogrebu cara Aleksandra III. Na kolodvoru so vprejeli nadvojvodo car, veliki knezi in dostojanstveniki. Nadvojvoda se je odpeljal skupno s carjem s kolodvora v mesto.

Istega dne so dospeli tja princ Henrik Pruski, knez Črnogorski, princ Siamski, španjska deputacija pod vodstvom vojvode Alba, avstrijske in nemške vojaške deputacije. Naslednji dan so pripeli v Peterburg: Kralj Srbaki, prestolonaslednik Romunski in princ Neapeljski (sin kralja italijanskega).

Včeraj se je vršil pogreb carja Aleksandra III. Krsto so nesli v grobnico car in veliki knezi.

Iz Peterburga poročajo dne 17. t. m.: Noč in dan roma staro in mlado, odličnjaki in prostaki, h krsti pokojnega cara. Zlasti po noči je gneča pred cerkvijo neopisna. Zlasti proti jutru, ko vidijo ljudje, da ne pridejo v cerkev zbog prevelike množice, postaja taka gnječa, da so ljudje v pravi novarnosti. Vse bi hotelo roko poljubiti umrlemu caru

Različne vesti.

Za nedolžne družine radi izgredov z dne 12. t. m. na velikem trgu zaprtih došli so našemu upravnistvu sledeči darovi: Neimenovan rodoljub 40 gl., posredovanjem gosp. urednika Jakića 50 gl., dr. Gregorin 5 gl.,

Bogdanović, dr. Vitezić, dr. M. in dr. D. Trinajstić, N. N., dr. Stanger in Jakić po 2 gl., Čotić Štefan, Vodopivec Anton in Cink po 1 gl.; Prvačkovec, Tomajc, Majcen, Košir, Kolb Jos., Mramor in N. N. po 50 kr., Grebene 60 kr., N. N. 40 kr., Trampuš 20 kr. Blagodušnim darovateljem bode v imenu družin srčna zahvala!

K izgredom v Piranu. Preiskovalni sodnik v Piranu odpisal je minole sobote zopet tri osebe v zapor tržaškega deželnega sodišča, ker so se aktivno udeležile poslednjih izgredov v Piranu.

„Nevarna agitacija.“ O seji odvetniške zbornice poročamo na drugem mestu. Pregovoriti pa bi hoteli na tem mestu besedico o izvaji dra. Consola, da dr. Vitezić tira nevarno agitacijo, katera utegne imeti jako nevarne posledice. Gosp. odvetnik Consolo ima morda prav: ta agitacija utegne postati res jako nevarna za one, ki se protivijo z vsemi stiri enakopravnosti, utemeljeni v osnovnih zakonih avstrijskih, nikdar pa ne za pravni čut ljudstva, za neobhodno potrebno zaupanje ljudstva v pravosodje. A mi menimo, da vladi mora biti veliko bolj na srcu, da se utrdita pravni čut in zaupanje v pravosodje, nego pa korist onih, ki se boje trpeti materialno škodo, ako se izvede to, kar sahtevajo zakoni.

Ščuvanje proti dvojezičnim napisom. „Piccolo della Sera“ od minole nedelje beleži veseljem, da je sklenil tudi občinski zastop v Pierisu protestovati proti dvojezičnim napisom na okrajnem sodišču v Tržiču. Isti občinski zastop da je že odpisal spomenico v tem smislu na ministerstvo, namestništvo in prizivno sodišče. Potem pravi isti list: Sedaj niso še storile tega občine Turjak, S. Peter in Fogliano. Ni dvomiti, da se tudi v teh občinah to skoraj zgoditi. — Ali ni to odkrito ščuvanje, deš: Samo vi se še niste postavili po robu! Glejte, da storite to kar naprej možno!

Kakó je nek to? C. kr. deželno sodišče v Trstu, kot tiskovno sodišče, potrdilo je zaplemba tiskovine, ki je se širila po Trstu in Istri pod naslovom: „Circolo Garibaldi. — Sezione istriano“, datum: oktober 1894. in podpisano „Il Comitato esecutivo“, ker je našlo v vsebini te tiskovine hudodelstvo veleizdajstva in motenja javnega miru. Nehote se nam valjuje vprašanje, kakó je nek to, ko je vendar svoječasno trdil g. grof Franc Coronini v državnem zboru, da na Primorskem sploh ni nikakoršnih iredentistiških pojavov?

Članom družbe sv. Mohora se naznanja, da je tržaški družbeni poverjenik, več. g. Julij Vartó, sprejel knjige, ter da se jih more dobiti vsak dan od 12 do 1 ure.

Samomor. Po noči na minolo nedeljo obešil se je 27letni brezposelni kamnotiskar Friderik Žrjav na neko drevo poleg kampa-nje št. 31 na Vrđeli. Žrjav je bil v službi pri kamenotiskarni Stranschi na Aquedottu, nedavno pa je ponesrečil pri delu, kajti stroj mu je strl levo roko. V tem, ko se je zdravil v bolnišnici, najel je Stranschi drugega delavca, a Žrjav ostal je brez službe. Minolo soboto zvečer je prišel na omenjeno kampa-njo k nje lastniku Ivanu Kraševcu, bratu njegove zaročnice Lucije Krašovec, stanujoče pri Sv. Mariji Magdaleni Dolnji. Žrjav je naprosil bodočega svojega svaka, da naj mu dovoli prenočiti v njegovi hiši. Krašovec in njegova žena napravila sta Žrjavu postelj v kuhinji. Ko je v nedeljo s jutraj prišel Krašovec v kuhinjo in ni videl več Žrjava, mislil si je, da je poslednji šel v mesto. Ni mislil na nikakoršno nesrečo, zato je šel mirno na vrt tiče lovit. Kar je zagledal Žrjava visečega na nekem drevesu. Urno je prerezal vrvi, toda osvedočil se je, da je bil nesrečni Žrjav že mrzel in trd. Tekel je k policijskemu komisarijatu v ulici Scussa, od koder sta prišla na lice mesta polic. kancelist g. Krainer in nadzornik stražarjev g. Hussak; za njima je prišel zdravnik iz zdravniške postaje, ki je konstatoval, da je Žrjav umrl že pred nekoliko urami. Pri samomoricu našli so pismo, v katerem prosi oproščenja svojo mater in svojo zaročnico, trdeč, da so ga rodbinske nevednosti gnale v smrt. Pokojnikovo truplo odpeljali so urtvušnico pri sv. Justu.

Ujet morilec. Naši čitatelji se morda še spominjajo, da so pred nekoliko tedni našli na Tirolskem blizu takozvane „kampanje

Ambras“ dve umorjeni, strašno razmesarjeni dekleti. Zaprli so zidarja Josipa Mayerja, ker je bil na sumu, da je umoril te dve dekleti. Včerajšnjega dne brzojavljajo isinomosta, da je isti Mayer priznal umor preiskovalnemu sodniku, priznavši zajedno, da je zakopal oblačila in druge predmete, katere sti imeli žrtvi pri sobi. Vse te predmete so zares našli zakopane.

Policijsko. Po noči na minoli ponedeljek zaprli so 26letnega kovača Ivana I. iz Trata, pristojnega v Izolu, ker so ga stražarji zasledili, ko se je sumljivo potikal po Rojanu. — Zaradi prosjačenja so zaprli 59letnega brezposelnega Ivana Ukmarja iz Sežane, 34letnega Josipa V. iz Otaleža in 80letnega Ivana P. iz Buzeta. — Policijski oficijal gosp. Tiz zaprli je 16letnega izvoščeka Franja Smrekarja, stanujočega na Škorklji hšt. 24 in 25letnega izvoščeka Ivana Staniča, stanujočega v ulici Setto Fontane hšt. 21, ker sta nedavno ukradla na južni železnici neko puško z raznimi naboji, vredno 178 gl. Puška je bila namenjena nekemu paši v Egiptu. Ukradeno puško prodala sta za 1 gl., naboj za 70 nvč. — Kurjača Štefana S. in Štefana M., oba iz Makarske in službujoča na Lloydovem parniku „Imperator“, zaprli so, ker sta v pretepu težko ranila jednega svojih tovarišev. — 18letnega kotlarja Ivana C., službujočega v zavodu v sv. Roku, zaprli so, ker je pretepel in ranil 33letno Elizab. Tosa, stanujočo v ulici S. Filippo hšt. 1. — Na trgu della Posta zasledili so stražarji 89letno Marijo P. iz Doberdoba, ko je prosila milodarov. Odpeljali so jo v zapor.

Koledar. Danes (20.): Edmand, kralj (Eberhard Lost.) — Jutri (21.): Darovanje Marije Dev.; Kolumban, opat. — Zadnji krajeec. — Solnce izide ob 7. uri 10 min., zaton ob 4. uri 20 min. — Toplota včeraj: ob 7. uri s jutraj 9.5 stop., ob 2 pop. 12.8 stopinj.

Loterijske številke, isarebane 17. t. m.

Dunaj	61, 38, 87, 7, 52.
Gradec	45, 81, 21, 18, 88.
Temešvar	85, 19, 50, 64, 60.

Najnovije vesti.

Dunaj 19. (Poslanska zbornica). Poročevalac Gross priporoča v imenu obrtnega odseka, da se sprejme vladna predloga, zadevajoča razprodaje. Poslanec Adamek in Havelk sta govorila za predlogo. Prvi je naglašal, da njegova strank podpira vsakdar solidne in gospodarski slabeje kupčevalce.

Dunaj 19. „Wiener Zeitung“ javlja, da je imenovan knezoškofom v Krakovu dosedanji generalni vikar nadškofije Lvovske dr. Ivan vitez Puzyna.

Peterburg 18. Danes opoludne so razglašali posebni klicarji, da pološe jutri carja k večnemu počitku, (Včeraj se je torej vršil pogreb. Podrobneje poročilo prinesemo v današnjem večernem izdanju. Op. ured.)

Belgrad 18. Povodom pogreba carja Aleksandra III., kateri se bode vršil jutri, odpisal je predsednik društva srbskih časnikarjev, Pera Todorović, sošalno brzojavko carju Nikolaju.

Rim 18. Kakor javlja „Agenzia Stefani“ vršila se bode poroka cara Nikolaja dne 26. t. m.

Rim 18. Nepretržno prihajajo poročila, kako je sadnji potres opustošil dotične pokrajine. Posebno hude sti prisadeti pokrajini Reggio in Kalabrija. Minister Crispi je stavil prefektu na raspolago 2 ladiji in kredit za potrebno pomoč. Ukrenilo se je vse potrebno, da se kolikor mogoče hitro zopet sesidajo poškodovana javna poslopja.

Pariz 19. Povodom pogreba carjevega ni bilo danes nikakega prometa na boulevardu.

Trgovinske brzojavke.
Budimpešta. Pšenica za spomlad 6.79—6.80. Koruza za november 6.45 do 6.55. Oves za spomlad 6.07—6.09. Rž nova 5.30—5.40. Koruza stara 5.45 do 5.50.

Pšenica nova od 78 kil. f. 6.80—6.85, od 79 kil. f. 6.85—6.70, od 80 kil. f. 6.70—6.75, od 81 kil. f. 6.75—6.80, od 82 kil. for. 6.80—6.85.

Ječmen 6.40—6.50; proso 5.90—6.20

Pšenica: Malo ponudbe, povpraševanje omejeno. Prodalo se je 14.000 met. stot. mirno vreme: lepo.

Praga. Nerahlinirani sladkor za november f. 12.65. december f. 12.60.

Praga. Centrifugal novi, postavljen v Tratu in s carino vred, odpošiljatev precej f. 29—29.25. Nov. marc f. 29.25—29.50. Concassé za november-marc 30—do ——. Četvrtini za november 31—. V glavah (sodib) za konec novembra 31/2.

Havre. Kava Santos good average za november 91.—, za marc 81.50.

Hamburg. Santos good average za december 68.75. marc 65.—.

Dunajska borza 19. novembra 1894

	predvčeraj	danes
Državni dolg v papirju	100.—	100.—
v srebru	99.95	99.90
Avstrijska renta v zlatu	124.70	124.80
v krouah	97.80	97.75
Kreditne akcije	392.80	392.—
London 10 Lst.	124.80	124.80
Napoleoni	9.93 1/2	9.93
100 mark	61.12 1/2	61.17 1/2
100 italj. lir	48.25	48.90